

Učební osnovy pro 1. - 5. ročník ZV

Obsah učiva a vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících

Oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika předmětu Český jazyk

Předmět Český jazyk zaujímá stěžejní místo v ŠVP školy. Je mu věnována největší časová dotace v učebním plánu. Prioritou předmětu je dosáhnout u žáků náležité jazykové a komunikační úrovně tak, aby se český jazyk stal prostředkem dorozumění, nástrojem pro získávání informací, možností prezentace vlastní práce a především účinným prostředkem pro další osobnostní rozvoj žáka.

Český jazyk a literatura důležitou měrou ovlivňují kvalitu vzdělávání a osvojování poznatků v ostatních předmětech.

Obsah předmětu a rozvržení v učebním plánu

Předmět je rozdělen co nejrovnoměrněji do všech ročníků.

ročník	Počet hodin	Jazyková výchova	Kom. a sloh. výchova	Literární výchova
1.	9	4	1	4
2.	10	4	1	5
3.	9	4	1	4
4.	8	4	1	3
5.	7	4	1	2

Předmět je rozdělen na tři základní tematické části, které jsou rozděleny na další oddíly učiva.

- Komunikační a slohová výchova vede žáky k vnímání a chápání jazykového sdělení, čtení s porozuměním, kultivovanému psaní, analyzování a kritickému posouzení obsahu textů.

Základní škola a Mateřská škola Tábor-Měšice, Míkova 64

- Jazyková výchova vede žáky k vědomostem a dovednostem potřebným k osvojování spisovné podoby českého jazyka.
- Literární výchova vede žáky k poznávání prostřednictvím četby, rozlišování a vnímání, interpretování uměleckých děl s propojením do ostatních předmětů.

Český jazyk díky tomu, že zaujímá největší časovou dotaci v učebním plánu, má nejvíce možností k vytváření mezipředmětových přesahů. Vědomosti a dovednosti, které žák nabývá v tomto předmětu, jsou uplatňovány v projektech školy, v průřezových tématech i ostatních předmětech, tak jak je dále zaznamenáno v přehledu osnov ŠVP. Učivo je koncipováno především cyklicky s přesahy v jednotlivých částech. Některá témata, především slohová a literární, mají lineární uspořádání odpovídající věkové vyspělosti žáků.

Formy práce

Individuální práce, skupinová práce, projekty krátkodobé, týdenní i celoroční, výstavy, exkurze, návštěva divadla, knihovny, besedy, divadlo ve škole, kino, školní časopis

Metody

Rozhovor, komunikační cvičení, naslouchání, prezentace, vypravování, simulace, dramatizace, práce s didaktickými pomůckami, práce s výukovými programy, internetem, výpisky, diktáty, krátké prověrky, doplňovací cvičení, hry, vyplňování formulářů, dotazníků, volné psaní, kritické čtení a myšlení, komunitní kruh, pohybové hry

Cíle

- Čtení s porozuměním, orientace v textu dětské a naučné literatury pro děti od 6 do 12 let
- Užívání komunikačních dovedností při řešení běžných situací, konfliktů a problémů, tolerance, vycvik v tématech praktického života
- Svoboda vyjadřování a odpovědnost za svůj projev
- Reagování na čtený text, vypravování, reprodukce
- Vytváření prostředí pro prožitek, estetickou a citovou výchovu, k vhodné komunikaci a naslouchání
- Získání důvěry při vystupování, kultivace projevu

Základní škola a Mateřská škola Tábor-Měšice, Míkova 64

- Spisovný ústní i písemný projev
- Vytváření úcty k mateřskému jazyku a jeho vývoji
- Systematická práce při orientaci v problémech
- Osvojování jazyka jako mnohotvárného prostředku pro získávání informací
- Respektování požadavků na formu písemného projevu
- Poslech a porozumění rozličných textů za použití vhodné strategie čtení za různými účely – informativní čtení, osobní obohacení, zábava
- Výběr vhodné literatury dle svých zájmů a potřeb z hlediska interakce mezi dílem a konzumentem
- Reagování na přečtený text – vyprávění, psaní o textu, dramatizace, výtvarný projev, deníky – záznam o přečtené literatuře.
- Budování individuálního zájmu a vztahu k literatuře a získávání přehledu o literární tvorbě a autorech. Čtení s porozuměním.

Výchovné a vzdělávací strategie v předmětu Český jazyk

Kompetence k učení

Výchovné a vzdělávací strategie učitele

- Motivujeme žáky ke správné výslovnosti.
- Ovlivňujeme žáky k potřebě klást otázky.
- Překládáme žákům vhodnou literaturu.
- Orientujeme žáka v literárních textech, tak aby mohl zaujmout kritický postoj k daným tématům.
- Seznamujeme žáky s různými literárními díly, texty a ilustracemi.
- Podněcujeme u žáků potřebu psát se správným pravopisem a spisovně se vyjadřovat.
- Vedeme žáky ke kontrole své práce prostřednictvím přehledů gramatiky, pravidel pravopisu, slovníků.
- Vedeme žáky k odůvodňování psaných textů a opravám výslovnosti, zadáváme úkoly, které nutí žáky čerpat informace z různých zdrojů a obohacují slovní zásobu žáků.

Kompetence k řešení problémů

Výchovné a vzdělávací strategie učitele

- Vedeme žáky k posuzování úplnosti a neúplnosti sdělení.

Základní škola a Mateřská škola Tábor-Měšice, Míkova 64

- Podporujeme u žáků schopnost rozumět písemným pokynům a získávání dovednosti se podle nich řídit, analyzovat pokyny.
- Rozvíjíme u žáků dovednost rozlišovat podstatné a okrajové informace.
- Vedeme žáky k sestavování osnov slohových prací.
- Ověřujeme znalosti prostřednictvím portfolia žáků, dotazníků.
- Vedeme žáky k tvorbě časopisu, čtenářských deníků a dalších záznamů své práce.

Kompetence komunikativní

Výchovné a vzdělávací strategie učitele

- Řídíme a usměrňujeme diskusi.
- Učíme žáky a umožňujeme jim vyjadřovat své názory.
- Vedeme žáky ke kladení otevřené otázky, pro možnost širšího vyjádření.
- Umožňujeme žákům tvořit dialogy, telefonické rozhovory, zanechávat výstižné vzkazy.
- Vedeme žáky k více směrné komunikaci učitel-žák, žák - žák, žák-učitel.
- Seznamujeme žáky s vhodnou modulací řeči podle postoje mluvčího.
- Zprostředkováváme žákům návštěvy divadel, kin, knihovny.
- Vedeme žáky k vystupování na veřejnosti – besídky, soutěže, přehlídky.

Kompetence sociální a personální

Výchovné a vzdělávací strategie

- Zadáváme úkoly vhodné k řešení ve skupině.
- Pracujeme s žáky v komunitním kruhu a motivujeme žáky k dodržování pravidel ve skupině.
- Vedeme žáky k vyslechnutí projevu a neskákání do řeči.
- Vyzdvihujeme u žáků kladný přístup k mateřskému jazyku.
- Umožňujeme žákům, aby se domlouvali o běžných školních a mimoškolních aktivitách samostatně.
- Vytváříme prostor pro to, aby se žáci dokázali poradit a vhodně oslovit dospělé osoby, omluvit se, poprosit o něco, poděkovat, vzkázat něco.
- Vedeme žáky k rozlišování spisovné a nespisovné podoby mateřského jazyka a jeho používání v různých situacích a příležitostech.

Kompetence občanské

Výchovné a vzdělávací strategie

- Umožňujeme žákům, aby si vzájemně sdělovali své pocity a názory k různým tématům.
- Motivujeme žáky, aby vyjadřovali své dojmy z četby a zaznamenávali je.
- Zapojujeme žáky do tvořivé práce nad školním časopisem, plakáty, upoutávkami.
- Zapojujeme žáky do mimoškolních aktivit – netradiční zápis – sledování budoucích prvňáčků, recitační soutěž.
- Vytváříme prostor pro naslouchání, vyprávění a umělecký přednes.
- Vedeme žáky k vyhledávání témat, k toleranci individuálních odlišností.

Kompetence pracovní

Výchovné a vzdělávací strategie učitele

- Vedeme žáky k plánování postupů při literární i slohové práci.
- Podporujeme a zdůrazňujeme hygienické návyky při psaní.
- Vedeme žáky k odpovědnosti za svou práci a kontrolu své práce.
- Vedeme žáky k správnému psaní tvarů písmen i ostatních symbolů.
- Vyžadujeme od žáků vhodná pravidla komunikace.
- Umožňujeme žákům prezentaci své práce.
- Připravujeme a zařazujeme různé projekty.
- Připravujeme s žáky umělecký přednes, výrazné čtení s vhodným frázováním lit. textů (dramatizace pohádek).

Evaluaace

I. část

Komunikační a slohová výchova

Komunitní kruh, pozorování, přednes – soutěže recitační, Kalibro „Čtenářské dovednosti“, autoevaluace, dotazníky pro rodiče, rozhovory, prezentace projektů, prezentace vlastní slohové práce, portfolia, výukové programy – testy, písemné práce různého rozsahu.

II. část

Jazyková výchova

Pravopisné cvičení, rozhovor, diktát, doplňovací cvičení, průběžné pozorování, kvízy, skupinová práce, portfolia dotazníky pro rodiče, výukové programy – testy, prověrky, Kalibro „Jazykové dovednosti“, individuální zkoušení, výpisky.

III. část

Literární výchova

Pozorování vývoje čtenářských a písemných dovedností, čtenářské deníky, dílny čtení, rozhovory, Kalibro, „Čtenářské dovednosti“, hodnocení projektů, dotazníky, recitační a literární soutěže, dotazníky pro rodiče, interpretace básní a literárních textů, dramatizace.

Žák - cizinec

U žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka je důležité rozvíjet jejich jazykové kompetence tak, aby bylo možné je plnohodnotně zapojit do výuky v běžných třídách. Výuka se zaměřuje především na výuku základních jazykových funkcí a kompenzačních strategií. Z komunikačního hlediska převládá výuka mluvení a poslechu, výuka základní slovní zásoby nad výukou gramatiky. Jako podpůrný materiál lze využít Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání.